

Gustaf Strengell

NYKYAJAN ILMOITUSREKLAAMI

NTAMO

NYKYAJAN ILMOITUS-
REKLAAMI

erlin's neue Anschlag Säulen

Gustaf Strengell

NYKYAJAN
ILMOITUSREKLAAMI

SEN LUONNE
JA VAIKUTUSKEINOT

Suomentanut
Ilmari Ahma

NTAMO
Helsinki
2 0 2 4

UUSINTAPAINOS ORIGINAALISTA
Otava, Helsinki 1924.

ISBN 978-952-215-909-0

ULKOASU
Göran de Kopior

KANNEN KUVA
Ivan Timiriasew, *Mainosauto teekkarien
kulkueessa Olympialaisrahaston
kartuttamiseksi* (2/iii/1924)
(Helsingin kaupunginmuseo).

SISÄSIVUJEN KUVAT
Ks. Kuvaluettelo s. 213.

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO
Helsinki 2024
www.ntamo.net

*Tämä kirja ei tavoittele käytännöllisiä tarkoituksia, vaan saa kiittää synnystänsä yksinomaan tekijän mielenkiintoa siihen peräti kuvaa-
vaan ajanilmiöön, mikä reklaami on.*

JOHDANTO

Hamilton Watches may be had in a variety of cases and dials, \$46 to \$250

This is the watch to give at presentations—known everywhere for thirty years as the watch of railroad accuracy—a conservatively beautiful style that will endure.

HAMILTON WATCH COMPANY, Lancaster, Pa., U. S. A.
Send for copy of our new "Timekeeper"

Hamilton Watch

The Watch of Railroad Accuracy

Kuuluisa italialainen historioitsija Guglielmo Ferrero julkaisi takavuosina merkillisen tutkielman nimeltä »Kaksinainen tahto: kallis aika ja runsaus». Hän lähti esityksensä siinä tosiasiaista, että ihmiskuntaa — tarkemmin sanoen länsimaisen sivilisatsioonipiirin ihmisiä Euroopassa ja Amerikassa — rasittivat jo ennen suursotaa tyydyttämättömät tai huonosti tyydytetyt aineelliset tarpeet. Kaikenlaisten tarvikkeiden hinnat olivat jo silloin alkaneet nousta pelkästään oman sisäisen nousuvoimansa vaikutuksesta. Maailmansodan edellä käyneinä pitkinä varustautumisvuosina oli ylellisyyden ja hyvinvoinnin tuottama ilo käynyt yhä harvinaisemmaksi. Mutta silti nämä kasvavien puutosten vuodet olivat rikkaimmat, mitä ihmiskunta oli koskaan tuntenut. »Historian aamunkoitosta asti ei maa ollut koskaan syytänyt aarteitaan niin ylen runsaasti ihmisen syliin.»

Kahdennenkymmenennen vuosisadan alussa — Ferrero jatkaa — me nostimme maan uumenista kultapaljouden,

1. Hopeoituja pöytäkalustoja koskeva sarjailmoitus amerikkalaisessa naisten aikakauskirjassa. Selväleimainen tunneapelli, joka perustuu vanhan perintötavaran yleiseen kunnioittamiseen. Voimakas suggestiivinen vaikutus jo yläotsakkeella: »Heirloom Plate» — »Perintöhopeat». Ensimmäinen tekstinkappale esittää kaikessa lyhydessään ripein piirtein draamallisen kohtauksen Amerikan vapaussodasta (huom. että isänmaallinen tunne täten vedetään mukaan sivuvaikuttimeksi): »Hän ei muuta ajatellut kuin miten saisi varjelluksi muistorikkaat, polvesta polveen perityt pöytähopeansa ryöstäviltä punatakeilta» (englantilaisilta joukoilta). Sen yläpuolella oleva otsake antaa selityksen: »Hän kätki hopeansa katonräystäään alle.» Tämä pieni novellistinen aihe synnyttää vilkkaan tarkkaavaisuuden, jota tunnelmallinen kuva voimakkaasti tukee; se kertoo koko tarinan silmänräpäyksessä. Kehys pyrkii samalla kertaa eristämään ilmoituksen ja siroilla kuvioillaan tehostamaan tyylikkyyden ja eleganssin vaikutelmaa. Alinna näkyy reklaamiesine — lusikka — realistisesti kuvattuna. Vrt. kuvaa 2.

joka on kolmekymmentä kertaa niin suuri kuin se määrä, minkä esi-isämme saivat yhdeksännentoista vuosisadan alussa. Jokainen noista kirotuista sodanedellisistä vuosista suoritti siis yksinään saman työn kuin kolmekymmentä verkkaisaa ja pitkäveteistä laiskanvuotta, jommoiset seurasivat toisiaan viime vuosisadan alkupuoliskolla. Tämä koskee myös kaikkia kasveja, eläimiä, kivennäisiä ja muita hyödykkeitä, jotka ovat välttämättömät ihmiselle hänen tarpeittensa tyydyttämiseksi ja hänen intohimojensa sammukkeeksi. Vaikka Euroopan ja Amerikan väestö on lisääntynyt tämän vuosisadan aikana, on niiden tarvikkeiden määrä, jotka vuosittain voitaisiin jakaa ihmisten kesken, kasvanut vielä hyvin paljon enemmän. Meidän ei siis pitäisi elää puutteessa, vaan hilpeimmässä ylellisyydessä, mitä ihminen koskaan on nauttinut maan päällä. Mikä ristiriita: elintarpeita näyttää puuttuvan sitä enemmän, mitä runsaammin niitä on! Kuinka se on selitettävissä?

Heirloom Plate

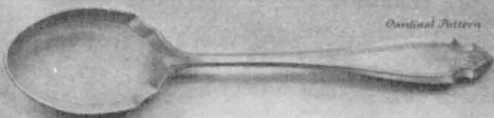
She hid her silver under the eaves

Prized for its associations, and passed down as an heirloom, her anxious thought was to prevent her silver becoming the loot of ravaging Red Coats.

Today Heirloom Plate is equally worthy of tradition. Esquisite in design, and so made that it gives almost everlasting service, it in turn will be handed down from generation to generation—for it is *Guaranteed for 100 Years*.

Heirloom Plate is found at the better shops. Should you have difficulty in obtaining it, do not take something less beautiful, less satisfying. Write us for the name of the dealer nearest you and for illustrated booklet.

* Wm. A. ROGERS, Limited   Niagara Falls, New York
New York   Chicago   San Francisco   Toronto

Cardinal Pattern

2. Samaan sarjaan kuuluva ilmoitus kuin kuva 1. Apelli on johdettu isänmaallisen tunteen kautta: »*Isänmaanystävä* lahjoittivat hopeansa. Vallankumouksen synkimpinä hetkinä amerikkalaiset isänmaanystävä lahjoittivat kalleimmat aarteensa — perhehopeansa — mannermaajoukkojen palkkain maksuksi.» Teksti vetoaa muuten erittäin taidokkaasti sellaisiin mielikuvayhtymiin, jotka liittyvät vanhaan perintötavaraan, etenkin perhehopeihin. Huomattakoon, että otsake, »Heirloom Plate», on samalla tavaran nimitys (»the brand»), ilmoittajan valmistaman uushopeatavaran, johon siten suorastaan liittyy voimakas tunnesävy. Yksinkertainen, selvä painoasu ja selkeä kappalejako. Takuusitoumus tehostettu vinolla kirjasinlajilla. Otsake jäljittelee hopeakaiverrusta ja sisältää niinmuodoin yhden assosiatsioonimomentin muiden lisäksi.

Ennen Ranskan vallankumousta, sanoo Ferrero, ei kuulu mitään valituksia semmoisesta yleisestä ja yhtämittaisesta hädästä, josta meidän aikamme kärsii, vaikka yksityiset katastrofit, ankaran nälänhädän muodossa, eivät olleetkaan silloin harvinaisia. Johtuneeko maailman nykyinen hätätila, kuten sosialistit väittävät, väärästä hyödykkeiden jaosta? Ei, syy on se, sanoo Ferrero, että edessämme on »hajaantunut tahto» — yhä lisääntyneen runsauden ja tarpeiden rajattoman kasvamisen välinen ristiriita.

»Aina suurteollisuuden syntymiseen saakka oli sivistynyt maailma elänyt tarpeittensa ja toivomustensa piirissä kuin vankilassa.» Jokaisen yhteiskuntaluokan oli pakko elää määrättyllä tavalla; se ei voinut elää huonommin eikä paremmin joutumatta toiseen luokkaan. »Ihmiset elivät joko pakollisessa ylellisyydessään tai yhtä pakollisessa puutteenalaisuudessaan.» Tämä tila tosin muuttui ajan mukana, mutta vain hyvin hitaasti, oikeastaan yhtä hitaasti kuin rikkaus kasvoi sukupolvesta toiseen. Kansojen, sukupolvien ja yhteiskuntaluokkien *elämäkanta*, t. s.

Heirloom Plate

The Patriots gave their silver

In the darkest hours of the Revolution, American patriots gave their most treasured possession—the family silver—to pay the Continental troops.

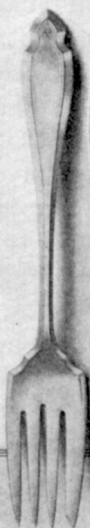
Just as strong today is the appeal that silver, and the wealth of sentiment surrounding it, makes to us.

Silverware as fine, as exquisitely wrought, as durably made as any that came from the master silversmiths of Revolutionary days is now represented by Heirloom Plate.

It is guaranteed for 100 years!

Heirloom dealers will show you the full series of Heirloom Plate, which may be bought piece by piece or in complete chests. You may get an Heirloom Plate tea set to match your flat ware. Send for illustrated catalogue.

WM. A. ROGERS, LTD., Niagara Falls, N. Y.
New York Chicago San Francisco Toronto

Individual Silver Fork

tarpeiden lukumäärä, laatu ja arvoaste, oli kerta kaikkiaan määrätty, pakollinen. Tarpeiden *rajoitus* ja *vakinaisuus* sekä tapojen hidas uudistuminen olivat yhteiskuntajärjestyksen perustukset.

Sitten tapahtui muutos yht'äkkiä, ja sen aiheutti *suurteollisuus*. »Kahdeskymmenes vuosisata ja suurteollisuus ovat mullistaneet maailman syöksellä historian näyttämölle Tulen ja Aineen häävuoteessa siinneitä jättiläisiä: höyryn ja sähkön käyttämiä metallikoneita.» Nämä koneet pysyivät työskentelemään ennenaavistamattomalla nopeudella ja siten *monistamaan* ihmisen hallussa olevat tarvikkeet.

Mutta miksi ne oli monistettava, jos ihminen ei niitä kuluttanut, ja miksi ihminen niitä kuluttaisi, jos hän ei niitä tarvinnut?

Nyt käy niin omitui-

3. Sarjailmoitus päivälehdessä. Koettaa herättää lukijoissa mielenkiintoa esittämällä tietoja raakakumin ja kumivalmisteiden historiasta. Sekä piirros, vanhan karavellin kuva, että otsake: »Columbuksesta —» kiihoittaa mielikuvitusta ja lisää siten apellin tarkkaavaisuustehoa. Suurin piirtein katsoen hyvä typografinen asu, jota vastaan voi kuitenkin muistuttaa, että otsakkeen ja tavarannimityksen kesken puuttuu yhdenmukaisuutta sekä kirjainten luonteeseen että niiden mittasuhteisiin nähden. Tavarannimitys — »Helsingborgs Galoscher» — on ehdottomasti kooltaan liian jyrkä tähän ilmoitukseen. Otsakkeen fraktuurikirjainlaji (samoinkuin C-kirjain sanassa »Columbus») pyrkii tehostamaan kuvapiirroksen ilmaisemaa ajanväriä. Ruotsi. Vrt. kuvaa 4.

sesti, että tarvikkeiden monistumisesta aiheutuu perin tärkeänä seurausilmiönä myöskin *tarpeiden monistuminen*: samalla kuin koneet muuttivat elämistarvikkeiden tuotannon, ne muuttivat myös elämänihanteen, joka aikaisemmin oli suurin piirtein katsoen ollut pysyväinen ja kohdistunut melkoista harvempiin tarpeisiin.

»Vanhan, karun ja köyhän ihanteen sijaan tuli uusi, joka oli yhtämittaa liikkuva ja kykeni sisällyttämään kimmoisiin puitteisiinsa yhä uusia toivomuksia ja yhä kasvavia tarpeita.» Siten tarpeiden rajaton lisääntyminen ja tapojen muuttuvaisuus on tullut täydellistymisen tunnusmerkiksi yhtä paljon yksilöille kuin kansoille ja koko länsimaiselle sivilisatsioonille.

Tuotanto, joka pyrkii monistamaan tarvikkeet, edellyttää ihmisessä pohjattomia pyyteitä, jotka viriävät nopeammin kuin voivat tulla tyydytetyiksi. Kristinopin synnyn jälkeen ei maailma ole kokenut niin rajua mullistusta kuin oli 19:nneen vuosisadan elämänihanteen kukistuminen. Ken ei ole tätä kumousta ymmärtänyt, ei voi ymmärtää nykyisyyttä enemmän kuin menneisyyttäkään.

Tästä seikasta — niin Ferrero lopettaa — että tarpeet

Att rista i barken

är ofta rent okynne, men denne mörkhyade söderns son fyller en viktig uppgift, där han tappar gummiträdet på dess saft.

Gummut möjliggör bland mycket annat tillverkningen av de gummi-galoscher, vi numera betrakta som en nödvändighetsvara.

Men från rågummits insamling till det färdiga fabrikatet är vägen lång och mödosam. På sättet för råvarans förädling och dess rätta behandling beror fabrikatets halt. Och den fabrik, som köper den bästa råvaran och har de mest fullkomliga beredningsmetoderna kommer alltid att stå i en klass för sig.

Så har Helsingborgs Gummitabrik gjort alltifrån sin tillkomst. Men den höga kvaliteten hos Helsingborgsgaloschen av idag har icke nåtts i ett slag. För att komma dit har det erfordrats att lösa hundratals mer eller mindre invecklade tekniska problem. Svårigheterna hava varit till för att övervinna och Helsingborgs galoscher tävla sedan länge framgångsrikt med de bästa utländska. i det att man såväl hemma i Sverige som i många andra europeiska länder med förkärlek väljer

Helsingborgs Galoscher

HELSINGBORGSKA GUMMIFABRIKENS AKTIEBOLAG
HELSINGBORG

Lager och partiformåljung hos:
Svenska Galoschförsäljnings Aktiebolaget, Brunkebergsgång 15, Stockholm.
Telefoner: 68 60 & 60 65. Natt 68 60 & Natt 40 45

Från Columbus till—

Den första europé, som sett gummi, lär ha varit Columbus, vilken på ön Haiti iakttog infödingarnas spel med bollar, som "studsade bättre" än förut kända. Indianerna använde redan då rågummi till kärl, skor och facklor, och på 1600-talet försökte spaniorer i Mexiko att göra sina kläder vattentäta med gummiträdets mjölksaft.

När gummit i mitten av 1700-talet fördes till Europa, betraktades det mest som en kuriositet, men fick småningom användning vid radering. Först efter 1839, då man fann på att genom tillsättning av svavel vulkanisera gummit och göra det formbart samt okänsligt för temperaturväxlingar, kom gummit till full användning.

Som genom ett trolldrag utvecklade sig nu en hel jätteindustri — galosch tillverkningen. De gamla lädergaloschererna fingo vika för "äkta amerikanska gutta-perkagaloscher" och "äkta ryska".

Men även dessas tid är nu förbi i vårt land. Vi förfärdiga själva vårt behov av galoscher och exportera därtill för flera miljoner kr. om året. Den svenska galoschindustrin har distanserat sina utländska medtävlar, och den svenska allmänheten vet, att den vill ha svenska galoscher, och helst HELSINGBORGs.

Helsingborgs galoscher, de första svenska, lyckades nämligen redan på ett tidigt stadium tillkämpa sig en rangplats i den svenska allmänhetens förtroende — och de behålla alltjämt sin ställning som det ledande märket. Begär därför alltid

TRE TORN

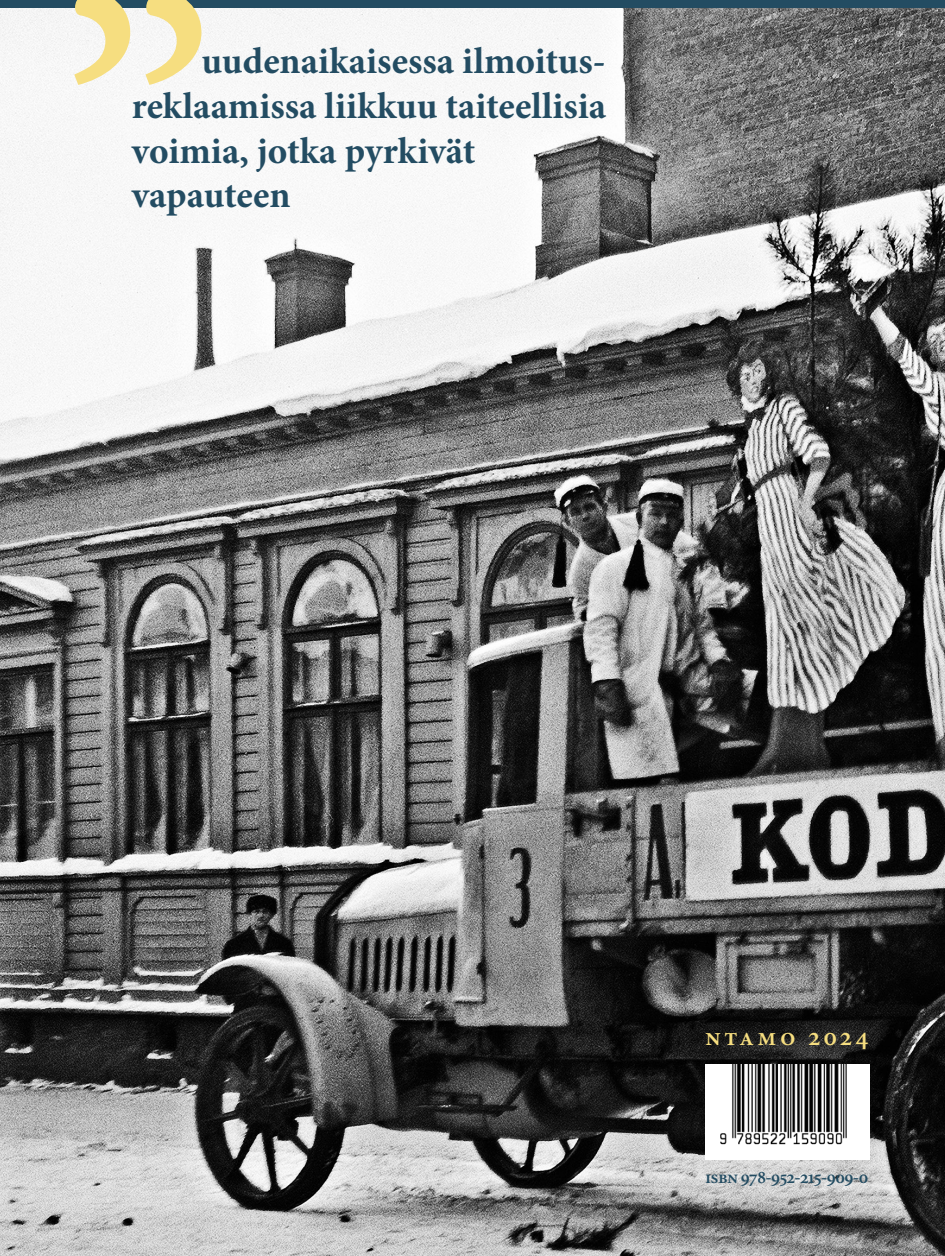

Helsingborgs Galoscher

HELSINGBORGs GUMMIFABRIKS AKTIEBOLAG
HELSINGBORG

uudenaikaisessa ilmoitus-
reklaamissa liikkuu taiteellisia
voimia, jotka pyrkivät
vapauteen

NTAMO 2024

9 789522 159090

ISBN 978-952-215-909-0

ARKKITEHTI **GUSTAF STRENGELL** (1878–1937)
OTTI VAKAVASTI UUDEN MAINOSKULTTUURIN JA LAATI
AIHEESTA 1924 RUOTSIKSI JA SUOMEKSI JULKAISTUN
TERÄVÄN JA SUJUVAN KIRJAN, JOKA ILMESTYY TAAS,
NYT LISÄKUVIN VARUSTETTUNA.